

KEOP-6.1.0/B/11-2011-0151

MEZŐTÚRON A FENNTARTHATÓ FEJLŐDÉSÉRT

Kampányhatásosság mérés

Stratégiai Fejlesztési Központ Kft.

Tartalom

1. A hatásvizsgálat célja.....	2
2. A kutatás előzményei:	2
3. A program tervezésekor használt kutatás célcsoportja, módszere	3
3.1. A megvalósított program elemei:.....	4
3.2. A megvalósított program konkrét célja:.....	4
4. A hatásvizsgálati kutatás módszertana:	5
4.1. Az adatfeldolgozás elemzési technikája:	5
5. A hatásvizsgálati kutatás eredményei	6
5.1. A programba bevont oktatási intézmények, a programban résztvevői tanulói létszámok: ...	7
6. Összefoglalás	19

1. A hatásvizsgálat célja

A KEOP-6.1.0/B/09-11 számú, Mezőtúron a fenntartható fejlődésért című pályázat keretében kérdőíves felmérésre került sor annak érdekében, hogy a beérkező válaszok alapján értékelhető eredményeket kapjunk a település iskoláiban tanuló gyerekek életmódjáról, továbbá a környezet- és a természetvédelemhez fűződő egyéni és közösségi viszonyrendszer állapotára vonatkozóan.

Kutatásunk célja, hogy a hatásvizsgálati elemzéshez olyan visszacsatolást adjon, amellyel felmérhetővé válik a diákok fenntartható életmódhoz és az ehhez kapcsolódó viselkedésminták kapcsolatrendszerére, továbbá, hogy az időközben – a településen – megrendezésre kerülő szemlélet- és életmódformáló kampányok milyen eredményt értek el a célcsoport gondolkodásmódját tekintve.

2. A kutatás előzményei:

A projektet megelőző kutatás előkészítő szakaszában foglalmaztuk meg azokat a hipotéziseinket, amelyek célcsoportnak a helyzetelemzésben feltárt fenntarthatósági problémákkal kapcsolatos információival, ismereteivel, szemléletével, attitűdjeivel kapcsolatosak. A projektet megalapozó helyzetelemzésben három fenntarthatósági probléma kerül megfogalmazásra, ennek eredményei alapján állítottuk össze a megvalósított programelemeket.

A fenntarthatósági problémák, melyek mentén bővítettük a 10-18 év közötti Mezőtúron és környékén élő fiatalok ismereteit:

1. **Fenntarthatósági probléma:** A környezeti értékek fenntartásában való aktív és szervezett társadalmi és gazdasági bázis hiánya

A helyzetelemzés általános fenntarthatósági problémaként mutatta be a fenntarthatósági célok mentén szervezett, aktív társadalmi és gazdasági bázis hiányát, illetve ezek összetevőit.

2. **Fenntarthatósági probléma:** A természetes és ember által alkotott értékek fenntartásához szükséges használói felelősségvállalás, illetve a fenntartásban való aktív részvétel feltételeinek hiánya

A természetes és ember által alkotott környezeti értékek fenntartásához a jelentős mértékű fejlesztési forrás hatékony, hatásos felhasználása mellett a használók felelős viselkedésére is szükség van, továbbá a „jövő nemzedéke” általános műveltségének fontos területét kell, hogy képezze az ököintelligens környezethasználathoz szükséges alapismeretek. Azt feltételeztük, hogy napjainkban a célcsoport környezetében általánosan elterjedt vélemény, hogy a környezeti értékek fenntartásában a használóknak nincs felelőssége, feladata. Az iskolai órán hallottak zömét elfelejtik, továbbá a megszerzett/megmaradt ismeretek egyáltalán nem hatnak a célcsoport környezethasználati -, fogyasztási szokásaira. Továbbá azt is gondoltuk, hogy a hagyományos iskolai tanítási módszerek használata mellett megszerzett száraz tények mellett, a célcsoportnak nincs más alternatívája a szemléletét, viselkedését, szokásait döntően befolyásolni képes fenntarthatósági ismeretek megszerzésére.

3. **Fenntarthatósági probléma:** A környezeti szempontból fenntarthatatlan fogyasztási minták elterjedtsége, illetve a fenntarthatóság szempontjából kiemelt fontosságú termékek iránti alacsony kereslet.

Azt feltételeztük, hogy a célcsoport körében meghatározó jövedelmi szegénység determinálja az elterjedt fogyasztási mintákat. A legfontosabb szempont a termékek és szolgáltatások közti választás során az ár, minden más szempont, így a fenntarthatósági is, csupán a sokadik a sorban. Az információk, ismeretek hiánya jövedelmi helyzettől függetlenül a célcsoport teljes egészére igaz, bár kétségkívül jobb a magasabb egzisztenciális helyzetben lévő háztartásban élők esetében.

3. A program tervezésekor használt kutatás célcsoportja, módszere

A kutatás célcsoportját a bevonni kívánt oktatási intézmények iskoláiban tanuló felső tagozatos általános iskolások (10-16 éves), továbbá középiskolások (16-20 éves) képezték.

A lekérdezés online módon történt, a kérdéshez használt kérdőív összesen 47 kérdésből áll. A kérdőív szerkezetét tekintve VI. tematikus blokkból áll. A kérdések az alapinformációk (nem, kor, lakóhely), mellett a

válaszadók háztartásaira, azok jövedelmi viszonyaira, fogyasztási szokásaira, továbbá a válaszadók egyéni közlekedésére, fogyasztására, szabadidő eltöltési szokásaira, közösségi életére vonatkoznak. Önálló blokkot alkotva a kérdőív részét képezik a fenntarthatósággal kapcsolatos ismeretekre, attitűdökre vonatkozó kérdések.

3.1. A megvalósított program elemei:

A 12 hónapig tartó programsorozat elsődleges célcsoportja a Mezőtúron és környékén iskolába járó:

1. 12-15 év közötti alapfokú oktatási intézménybe járó tanulók (a hivatkozott pályázati felhívás 2.2 pontja szerint a gyerekek csoportján belüli alcsoport)
2. 14-20 év közötti középfokú oktatási intézménybe járó fiatalok (a hivatkozott pályázati felhívás 2.2 pontja szerint fiatalok alcsoportja) képezték.

3.2. A megvalósított program konkrét célja:

A projekt konkrét célja Mezőtúr és kistérségének természetes, és épített környezetének megismertetése a felnövekvő generációkkal illetve az értékek megőrzésével kapcsolatos ismeretekhez, információkhoz való hozzáférés elősegítése a projekt teljes célcsoportja körében. A javasolt projekt további célja, hogy a projekt teljes célcsoportja körében erősödjön a környezeti értékek megőrzésében való személyes részvétel fontossága.

A projekt az információk, ismeretek biztosításán keresztül mérhető módon hozzá kívánt járulni, a célcsoport öko-intelligens, környezetbarát attitűdjének, szemléletének kialakulásához.

A program megvalósításának konkrét elemei:

A programban bevont oktatási intézményekben fenntarthatósági tematikájú rendezvények valósultak meg, ezeket kiegészítve nem fenntarthatósági tematikájú rendezvényeken jelentek meg a programba bevont szakértők, valamint komplex térségi kommunikációs kampány valósult meg.

4. A hatásvizsgálati kutatás módszertana:

A projekt hatékonyságának mérése online kutatással történt, a programba bevont fiatalok (a tervezet szerint 500 fő, de a valóságban ennél magasabb számban, 520 fő) körében.

A programsorozat hatásosságának mérésére kvantitatív mérési módszert alkalmaztunk kérdőív segítségével, így a kutatás lehetővé teszi a kapott adatok mérését, számszerűsítését, valamint elemzését. A vizsgálatba bevont esetszám nagysága elegendő a statisztikai elemzési módszerek használatához, kvantitatív változókkal leírható, azaz számszerűsíthető a tulajdonságok vizsgálata.

4.1. Az adatfeldolgozás elemzési technikája:

Az elemzés a kérdőívek által kapott adatok feldolgozásával történt, statisztikai elemzések alapján. Elsősorban leíró statisztikát alkalmaztunk, az eloszlások százalékos értékeit mutatjuk be a kapott adatok alapján például többválaszos kérdéseknél.

Úgy állítottuk össze a kérdőívet, hogy több téma köré csoportosítottuk kérdéseinket.

A kérdőív szerkezetét tekintve IV. tematikus blokkból áll. A kérdések az alapinformációk (nem, kor, lakóhely mellett a tanulók közlekedési és vásárlási szokásaira, módjaira, továbbá a természet- és a környezetvédelem alapjainak tekinthető fogalmak ismeretére és azok gyakorlati alkalmazására vonatkoznak. Ezen felül kutatásunk során felmértük, hogy a válaszadók mely szegmenseket tekintik a környezetszennyezés és a természetpusztítás fő okozójának. Megvizsgáltuk továbbá, hogy az időközben megszervezésre kerülő települési szemléletformáló kampányok és rendezvények mennyire tudtak hasznosulni, milyen változásokat indítottak el a diákok életében.

A kérdések összeállításánál a program elején összeállított kérdőívet vettük alapul az eredmények összehasonlíthatóságának érdekében, de a jelenleg nem releváns kérdéseket kihagytuk. (lakókörnyezet, jövedelmi viszonyok, szabadidő felhasználás, internetezési szokások), mivel ezen válaszokra a kampány elérése szempontjából volt szükség.

A kérdőíveket összesen 520 fő töltötte ki, akik a kutatásba bevont 6 db oktatási intézmény tanulói. A válaszok ezt követően digitális formában

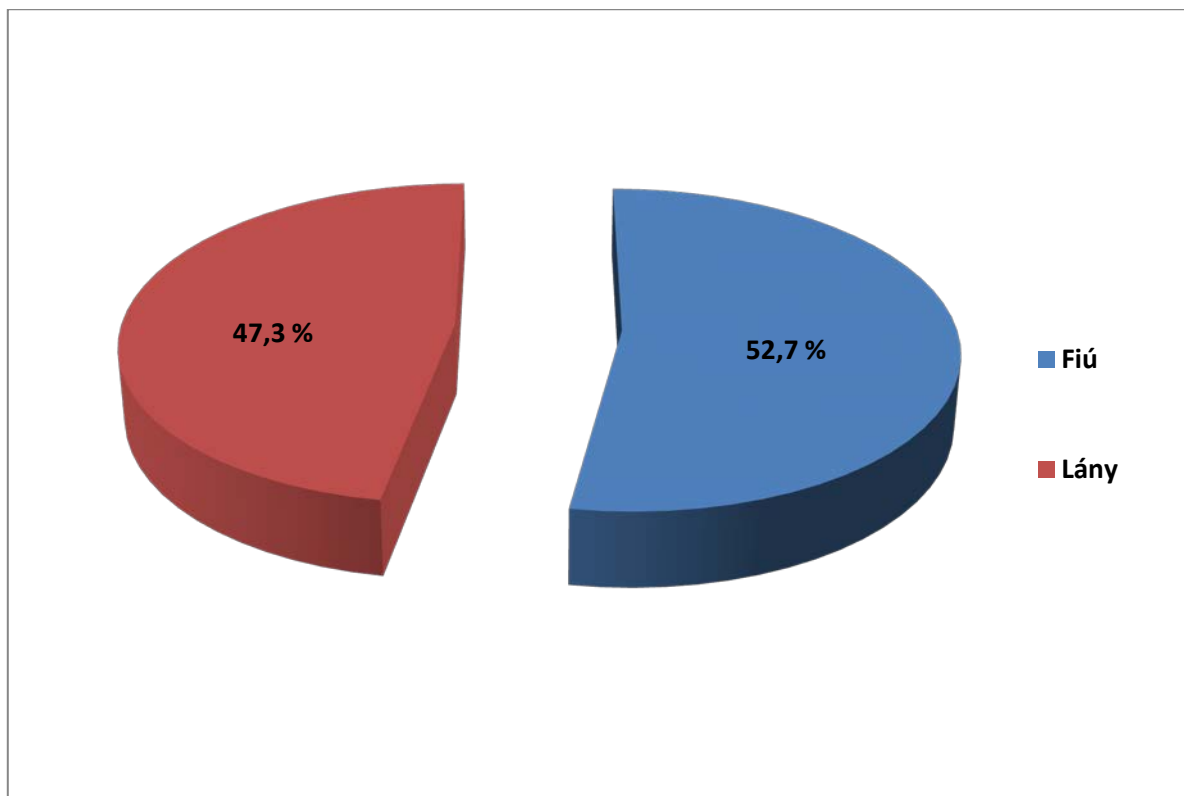
kerültek összesítésre kódolós módszer segítségével, majd szövegesen kiértékelésre kerültek grafikonokkal illusztrálva.

A kérdőívek lekérdezésében az oktatási intézmények pedagógusai segítettek munkánkat, rajtuk keresztül juttattuk el online módon a tanulók számára a kérdőíveket.

A szemlélet változásának mérése:

A szemléletváltozás mérését a gyerekeknél ugyanazokban az osztályokban vizsgáljuk ahol az első felmérés is történt. Így biztosítva van, hogy ugyanazt a célcsoportot tudtuk kétszer megkérdezni, így az attitűd változást nyomon lehet követni

5. A hatásvizsgálati kutatás eredményei

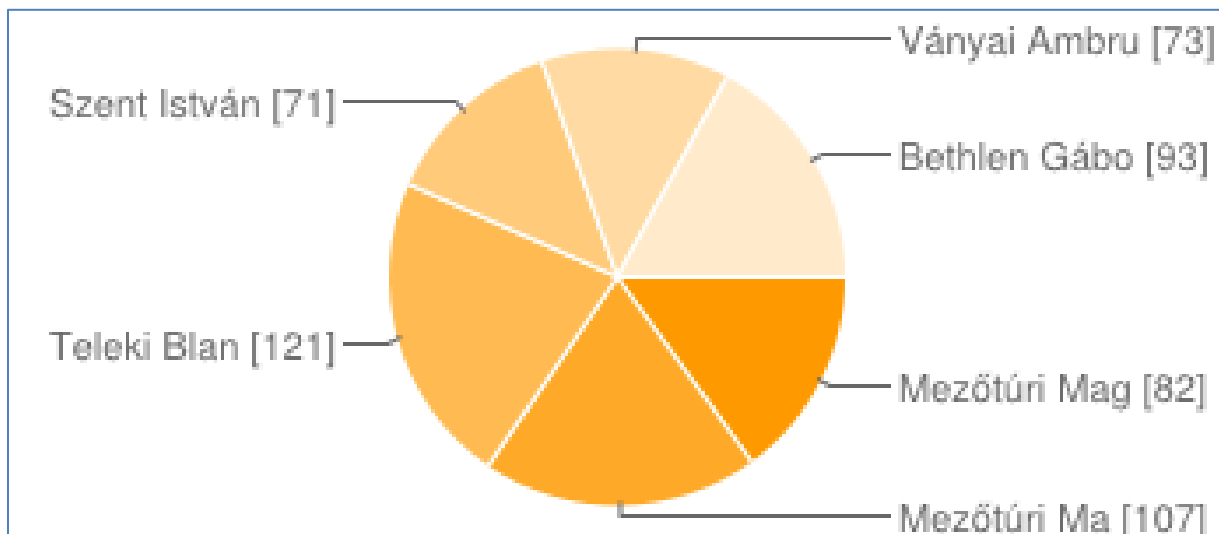
1. ábra: A megkérdezettek nemek szerinti eloszlása

A megkérdezettek nemek szerinti aránya kiegyenlített, így kutatásunk során – az eltérő érdeklődésből és életmódból kifolyólag – nem jelentkezett a nemek különbözőségéből adódó torzító hatás; a válaszadók 47,3%-a lány, 52,7%-a fiú tanuló (1. ábra).

5.1. A programba bevont oktatási intézmények, a programban résztvevői tanulói létszámok:

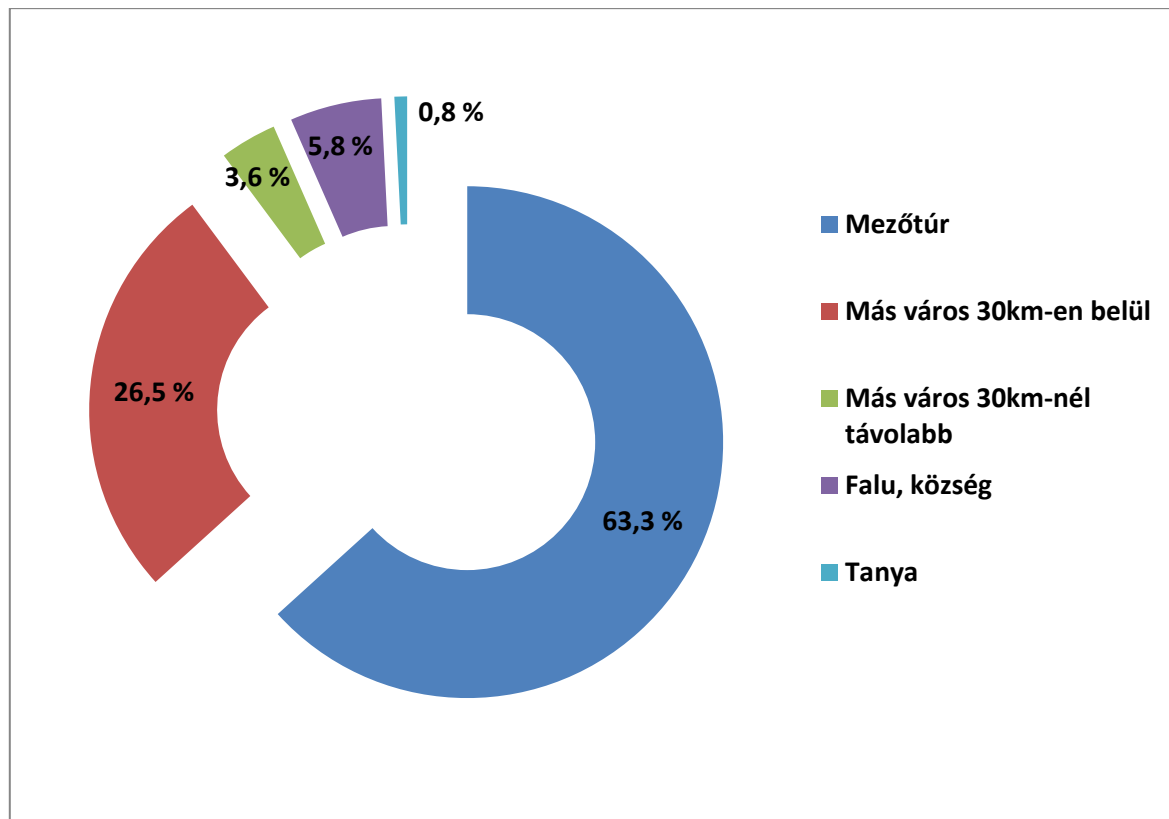
- Teleki Blanka Gimnázium, Szakközépiskola, Szakiskola és Kollégium (Mezőtúr) 153 fő
- Mezőtúri Magyar-Angol Két Tanítási Nyelvű Általános Iskola és Gimnázium (Mezőtúr) 104 fő
- Bethlen Gábor Református Általános Iskola (Törökszentmiklós) 92 fő
- Kossuth Lajos Általános Iskola (Mezőtúr) 65 fő
- Szent István Katolikus Általános Iskola és Óvoda (Mezőtúr) 74 fő
- Ványai Ambrus Gimnázium, Informatikai és Közlekedésgépészeti Szakközépiskola (Túrkeve) – 74 fő

A lekérdezettek számarányaiból kiderült, hogy nem minden megkérdezett diák vett részt az iskolai fenntarthatósági tematikájú rendezvénysorozaton. Ennek ellenére tudtak a rendezvényekről a lekérdezésben közreműködő pedagógusok információja alapján.

Mezőtúr Jász-Nagykun-Szolnok megye délkeleti részén, a Körösök vidékén helyezkedik el, a Mezőtúri járás székhelye. A város tradicionális mezővárosi jellegéből adódóan településszerkezete alig, vagy csak nagyon kismértékben változott az 1990-es évek óta. Mezőtúr mindig is agrárprofilú település volt, melyet a rendszerváltást követő gazdasági visszaesés nagyon megviselt. A fejletlen infrastrukturális háttér és az alacsony ipari, szolgáltatási szegmensek következtében a település napjainkra sem tudta kiheverni a mezőgazdasági termelés visszaeséséből adódó nehézségeket és problémákat, amely kihat a település és közvetlen

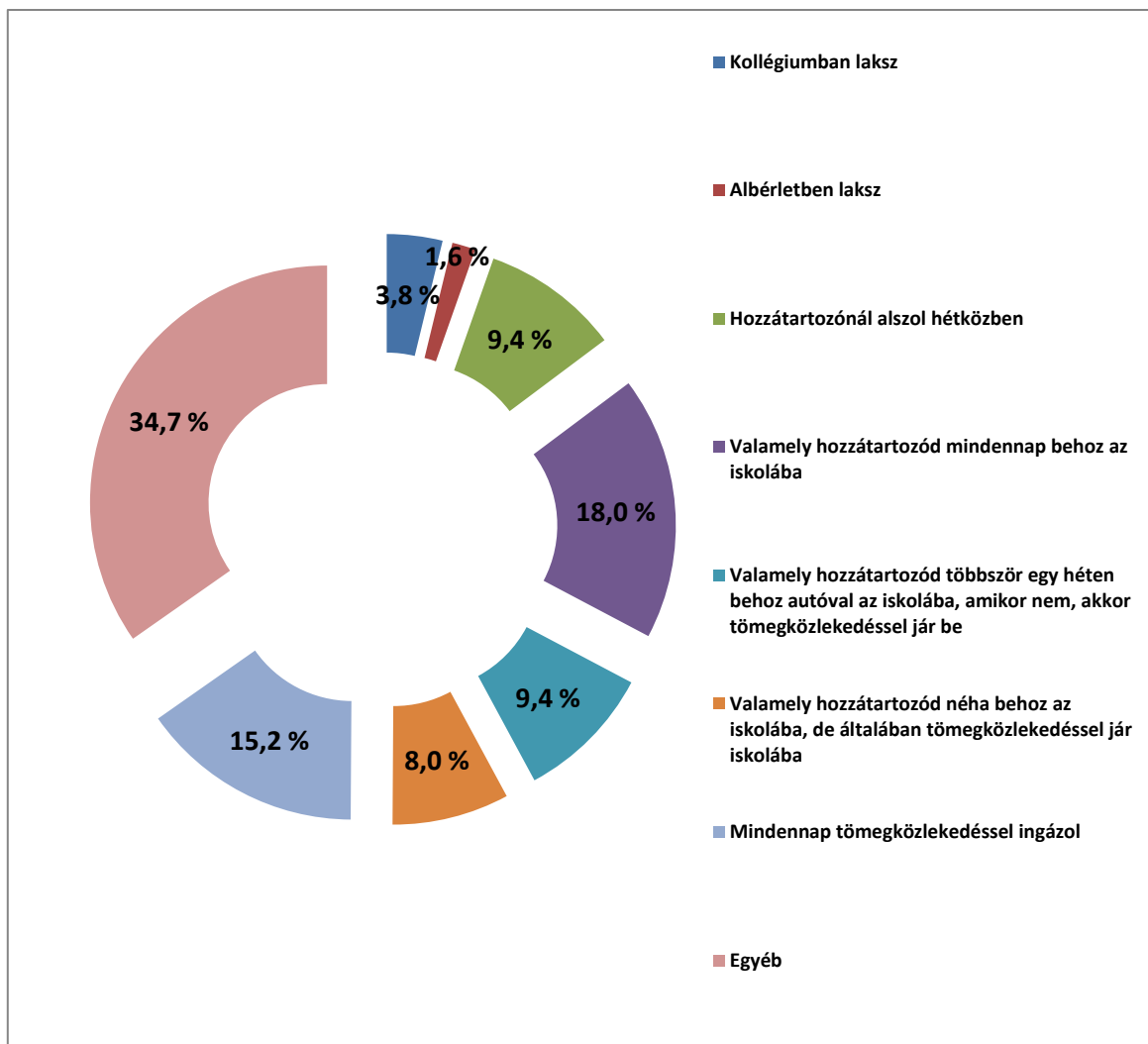
környezetének életmódjára, környezet- és természetvédelmi állapotára, helyzetére, aktuális, megoldásra váró gondjaira.

2. ábra: A megkérdezettek lakóhely szerinti megoszlása

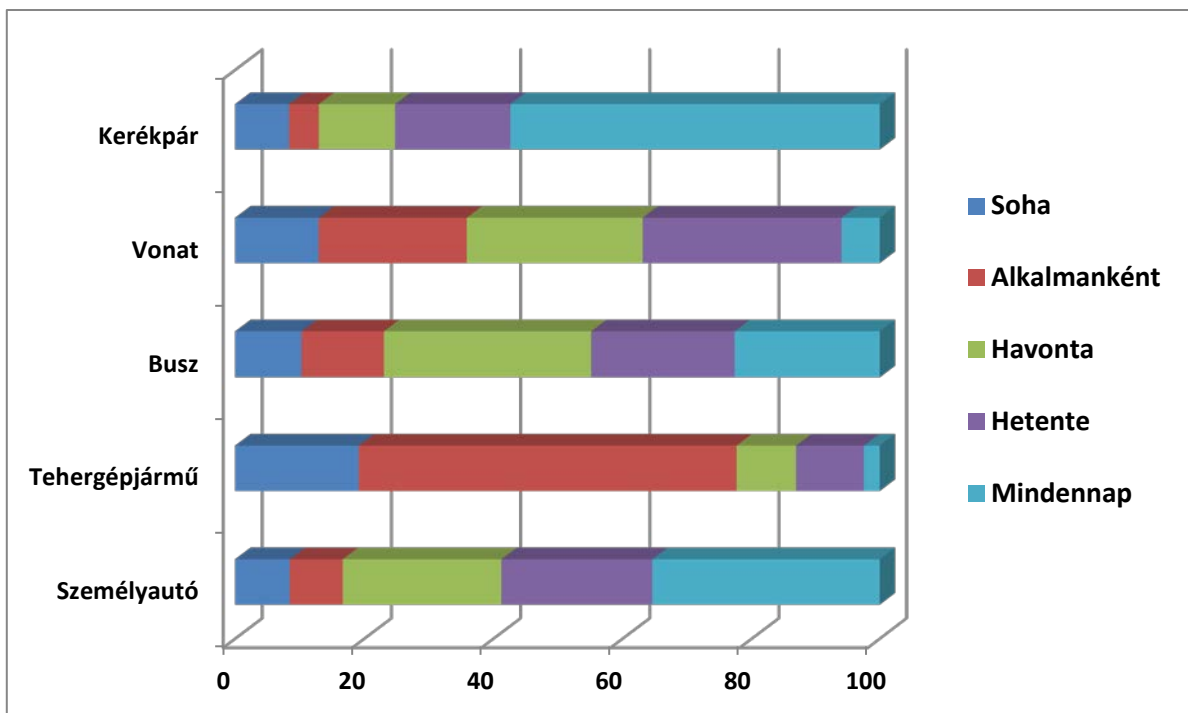
Mezőtúr oktatási infrastruktúrája a település vonzáskörzetében élőket is kiszolgálja. A megkérdezett diákok 63%-a Mezőtúron él, 37%-a pedig a környező kistelepülésekről, tanyákról jár be a városi iskolákba (2. ábra). A szűkös anyagi lehetőségek miatt csak pályázati úton, illetve a közösségi kezdeményezések, kampányok, rendezvények minél szélesebb körű kiterjesztésével lehet életmódbeli szemléletváltást elérni a helyi társadalom egészét tekintve.

E rendezvényekre kiváló helyszínek a településen található iskolák, ahol szervezeten, már egészen fiatal kortól kezdve megismerkedhetnek a diákok a környezetvédelem jelentőségével, továbbá nagy segítséget kaphatnak a pedagógusoktól a megfelelő életmód kialakítására.

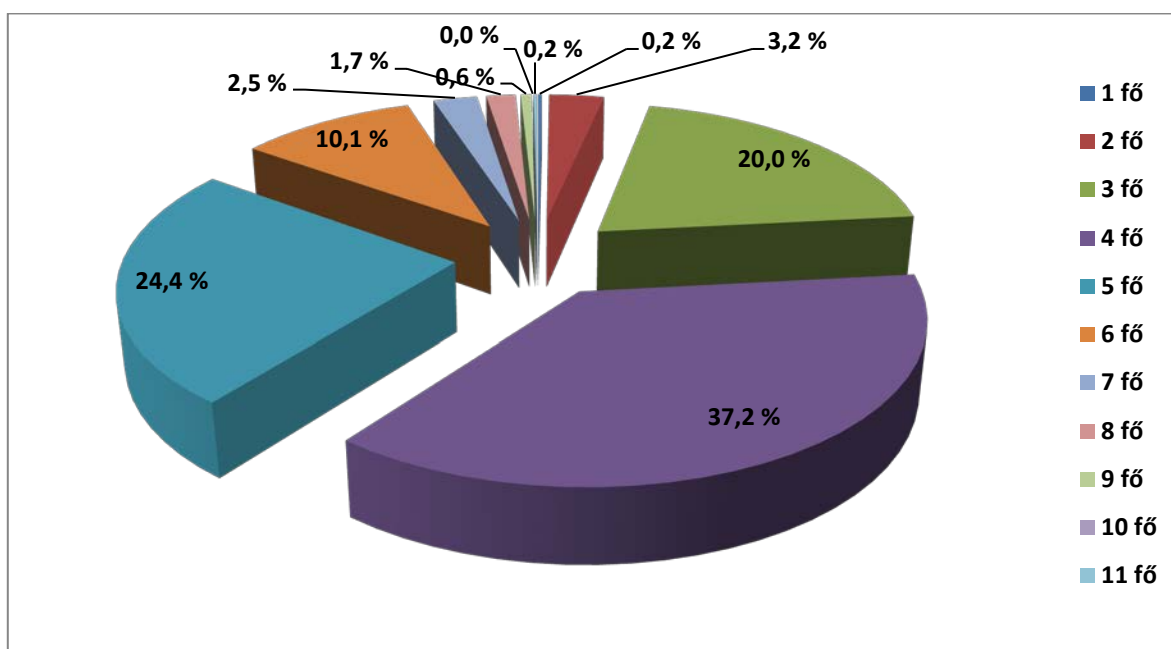
3. ábra: A tanintézménybe való eljutás módja a megkérdezettek körében

A következőkben megvizsgáltuk a tanulók iskolába járásának szokásait. A megkérdezett diákok kicsivel több, mint 36%-át valamely hozzátartozója rendszeresen személygépjárművel, vagy tömegközlekedés segítségével juttatja el reggelente az oktatási intézményekbe (3. ábra). 15% ingázik rendszeresen, egyedül tömegközlekedéssel. Jellemző továbbá a napi ingázók és a településen élők magas aránya; a megkérdezettek mindössze 3,8%-a lakik kollégiumban, és 1,6%-a albérletben.

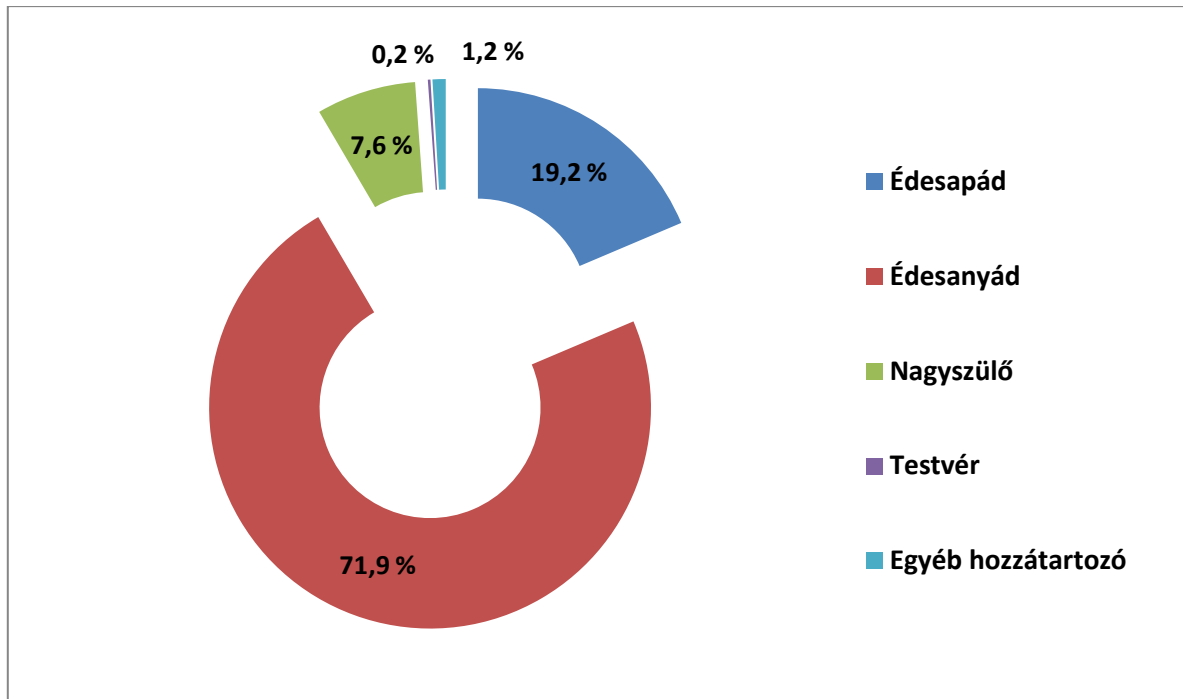
4. ábra: A válaszadók leggyakoribb közlekedési szokásai

A megkérdezett diákok legnagyobb arányban (57%) kerékpárral járnak mindennap iskolába, ezt követi 35,4%-uk, akiket személyautóval visznek reggelente az oktatási intézményekbe, míg 22,6% busszal közlekedik (4. ábra). A busszal közlekedő tanulók túlnyomó többsége (90% felett) más településekről ingázik be minden nap Mezőtúrra. A válaszadók – a város előnytelen és elavult vasúti közlekedése miatt – mindössze 6%-a választja a napi utazásához a vonatot.

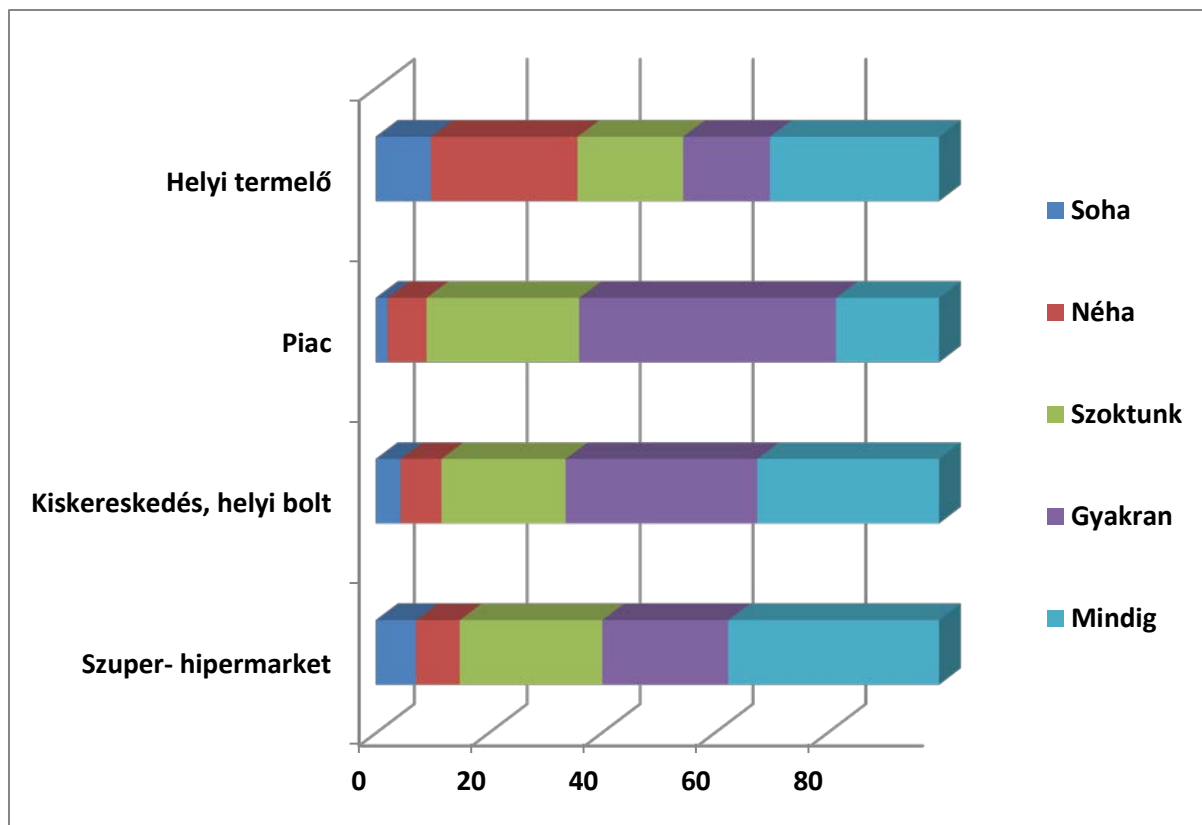
5. ábra: Az egy háztartásban élők száma a megkérdezettek körében

A kutatásunkba bevont tanulók több mint 96%-a 3 fős vagy nagyobb családi háztartásban él és nevelkedik. Az 5 fős (24,4%), 6 fős (10,1%) és a feletti (~5%) háztartások magas arányából arra következtethetünk, hogy a családok többsége kettő, vagy attól több gyermeket nevel, amely hosszútávon elősegítheti a szemléletformáló kampányok sikerességét és eredményességét a családi közösségeken belül (5. ábra).

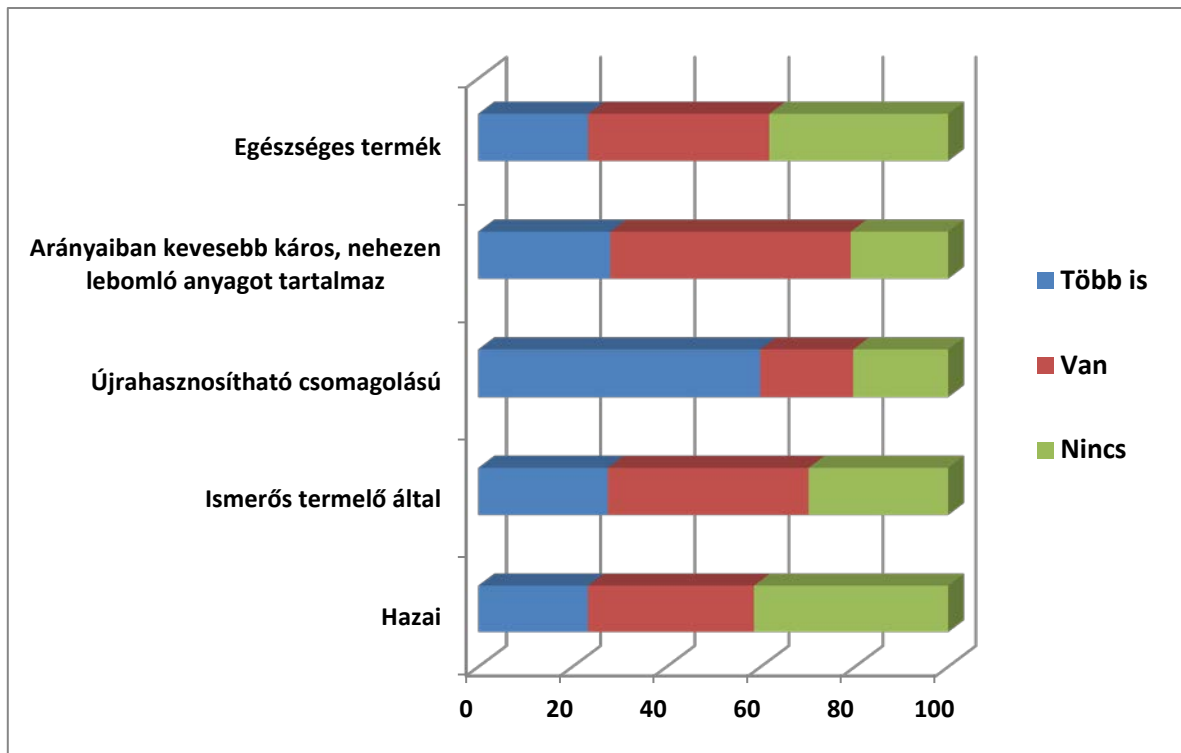
6. ábra: A háztartást vezető családtagok a megkérdezettek körében

A megkérdezett tanulók családjának 71,9%-ban az édesanya a háztartás vezetője, 19,2%-nál az édesapja, 7,6%-nál az egyik nagyszülő, míg 0,2%-nál az idősebb testvér (6. ábra). Ez az arány igazodik az országos értékekhez, illetve a hagyományos magyar családmodellhez is. Ahol az édesanyán kívül más a családi háztartás vezetője, ott jellemzően valamilyen nagyobb probléma, betegség, vagy egy esetleges külföldi munkavállalás állhat a háttérben.

7. ábra: A megkérdezettek vásárlási szokásai

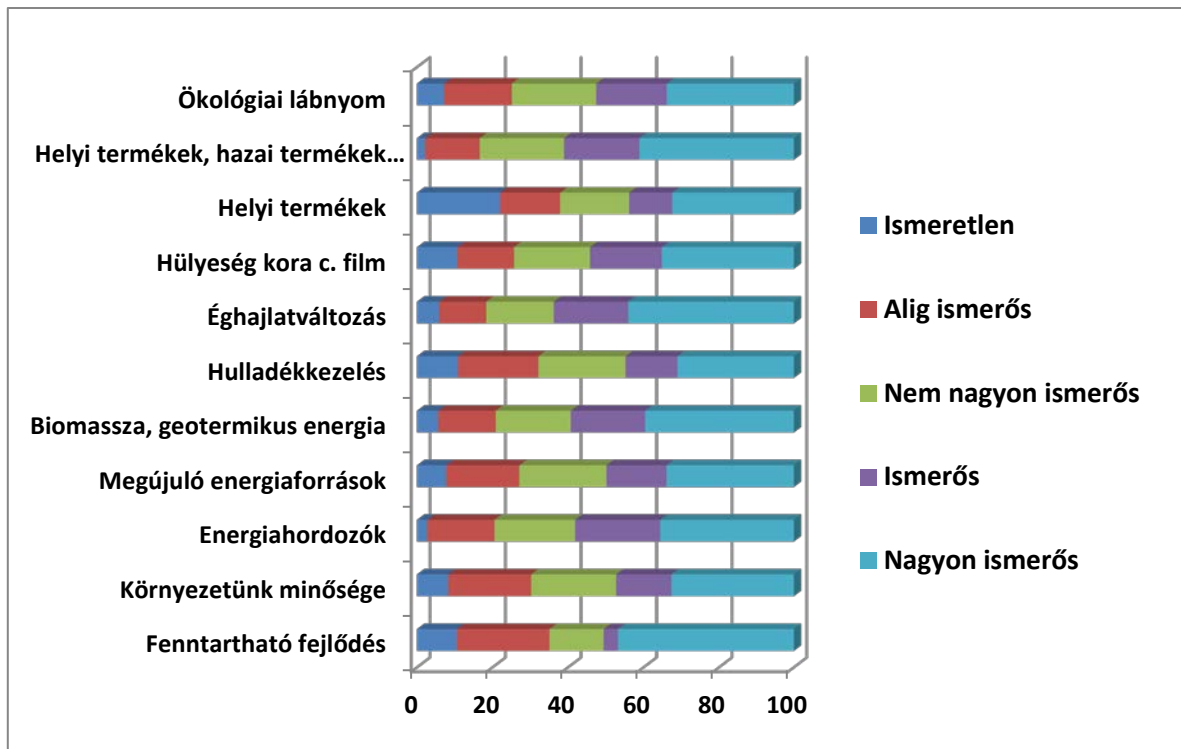
Mezőtúron – mint az ország legtöbb, nagyobb lélekszámú településén – megtalálható(ak) a hazánkban piacvezető nagyáruház(ak) (TESCO), szupermarketek (LIDL, SPAR), kiskereskedelmi egységek (CBA, COOP) és a helyi igények minél teljesebb körű kiszolgálásán fáradozó helyi (és környékbeli) termelők. A 7. ábrán jól látható, hogy a megkérdezett diákok családjának több, mint 40%-a a szuper- és hipermarketeket választja elsősorban a széles és olcsó áruválaszték miatt. Jól látható ugyanakkor, hogy a településen van egy széles társadalmi réteg (30%), amely mindig a helyi termelőktől vásárolja meg és szerzi be az élelmiszert és a különböző iparcikkeket. Náluk a megbízhatóság, a frissesség, a helyi gazdaság támogatása dominál, amely lényeges szempont a fenntartható fejlődés, a környezetterhelés csökkentésében és nem utolsósorban hozzájárul a település és vidéke gazdasági fejlődéséhez. Érdekesség, hogy a válaszadók 50,5%-a használ bevásárló listát, 36,5%-uk nem, 13% pedig nem tudja, hogy a családtagjai közül használja-e valaki.

8. ábra: A megkérdezettek tudatos vásárlási szokásai

Az élelmiszerek és a tartós árucikkek vásárlása tekintetében egyre fontosabb, hogy az adott termék mennyire járul hozzá a fenntartható fejlődés elősegítéséhez, mennyire egészséges, újrahasznosítható csomagolással forgalmazzák-e, illetve, hogy Magyarországon van-e előállítva magyar termelő által.

Az ellátási láncok (a termelőtől a vásárlóig) rövidítése lokális szinten jelentősen hozzá tud járulni a helyi gazdaság fejlesztéséhez, munkahelyeket teremthet, illetve megteremtheti a hosszú távú társadalmi-gazdasági fenntartható fejlődés alapjait. A megkérdezettek 60%-a használ újrahasznosítható csomagolású, 28%-a kevesebb káros anyag tartalmú, 23%-23% pedig jellemzően egészséges és hazai termékeket vásárol az üzletekben. Külön kiemelendő, hogy a válaszadó diákok családjának körében 27,5% az ismerős termelőtől vásárolt termékek aránya (8. ábra).

9. ábra: A környezetvédelmi alapfogalmak ismertségének mértéke a válaszadók körében

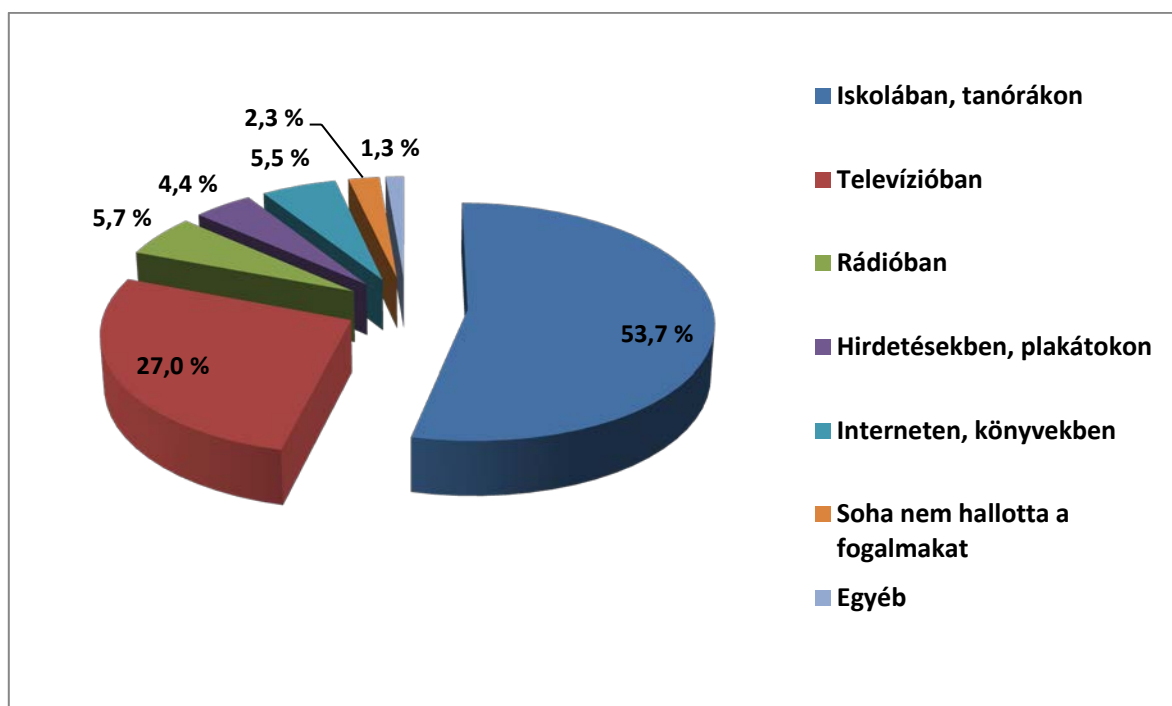
A válaszadók lakókörnyezetük állapotát jónak ítélik, a válaszok egy részében megjelent az igény a rendezettebb környezetre (sokan szemetelnek, szemetesek az utcák).

A programsorozat előtt elenyésző volt azok száma akik ismertek országos, helyi védettségű épületet, történelmi emlékhelyet. Nyitott kérdésünkre adott válaszból kiderült, hogy a programba bevontak 60,5 %-a fel tud sorolni a környezetben három országos, helyi védettség alatt álló épületet.

Többen voltak olyanok, akik védett természeti helyet (53 %) ismertek. A jelenlegi válaszokból egy emelkedő tendencia olvasható ki, jelenleg a programba bevont fiatalok 68,2 %-a fel tudott sorolni három védett természeti helyet a környezetében.

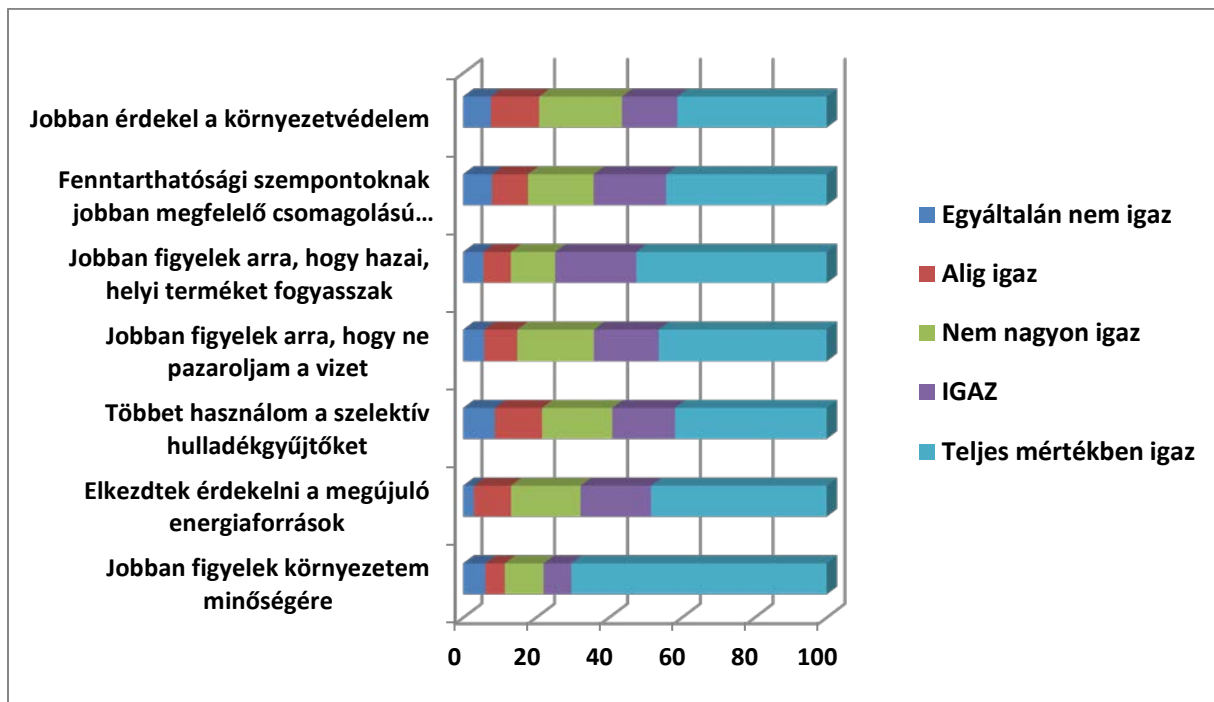
A megvalósíthatósági tanulmány lekérdezésénél válaszadók közül szinte senki nem ismert helyi termékeket (2 %), a nyitott kérdésben adott válaszokból kiderült, hogy jelenleg a megkérdezettek 70,7 %-a fel tudott sorolni három helyi terméket. Leggyakrabban a mezőtúri fazekas termékek jelentek meg a válaszokban, de a Túri pereg, valamint a habos ishler is sok fiatal számára volt ismert. A válaszokból kiderült, hogy a gyermekek ismerték ezeket a termékeket, de a helyi termék fogalmával ezt megelőzően nem voltak tisztában.

Napjainkban a Nemzeti Alaptantervnek és az oktatási intézmények helyi pedagógiai programjának kiemelkedően fontos része a természet- és környezetvédelem alapjainak tanítása, a környezeti állapottal és a környezetszennyezéssel kapcsolatos tények és adatok megismertetése. A megkérdezett tanulók jelentős része tisztában van és hallott a főbb környezet-és természetvédelmi alapfogalmakról; 46,8%-nak a fenntartható fejlődés, 44,1%-nak az éghajlatváltozás; 39,6%-nak pedig a biomassa és a geotermikus energia fogalma nagyon ismerős. Legkisebb arányban a helyi termékekről (22%), a hulladékkezelésről (10,9%) és a fenntartható fejlődésről (10,6%) hallottak a megkérdezett diákok (9. ábra).

10. ábra: A környezetvédelmi alapfogalmak megismerésében közrejátszó legfőbb csatornák a megkérdezettek körében

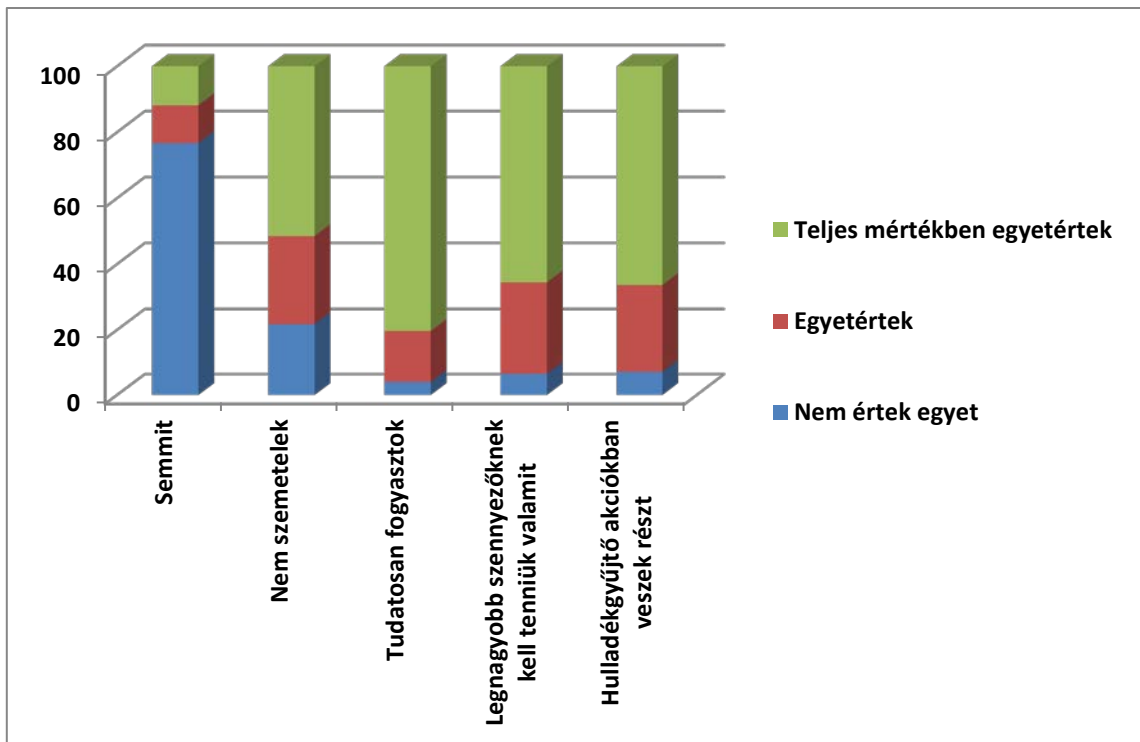
A természet- és környezetvédelemmel, illetve a környezetszennyezéssel kapcsolatos tudományos kutatások, hírek és események megismertetésében, napjainkban kulcsszerepe van a médiának és az internetnek. Ezek azok a virtuális csatornák, melyek segítségével a diákok játszva, könnyedén megtanulhatják és elsajátíthatják a fenntartható fejlődéshez szükséges módszereket és eszköztárakat. A megkérdezettek 53,7%-a az iskolában a tanórákon, 27%-a a televízióban, 5,7%-a a rádióban, 4,4%-a újságokban, plakátokon, 5,5%-a az interneten és a könyvekben hallja leggyakrabban a környezetvédelemmel kapcsolatos fogalmakat és híreket. Szomorú ugyanakkor, hogy a válaszadók 2,2%-a még sosem hallott a fogalmakról (10. ábra).

11. ábra: A tanórákon elhangzottak eredményei a megkérdezettek körében

Kutatásunk során megpróbáltuk felmérni, hogy a tanórákon elhangzott környezetvédelemmel kapcsolatos tudás és információ hatására, hogyan és milyen területeken változtattak a megkérdezett diákok az életmódjukon.

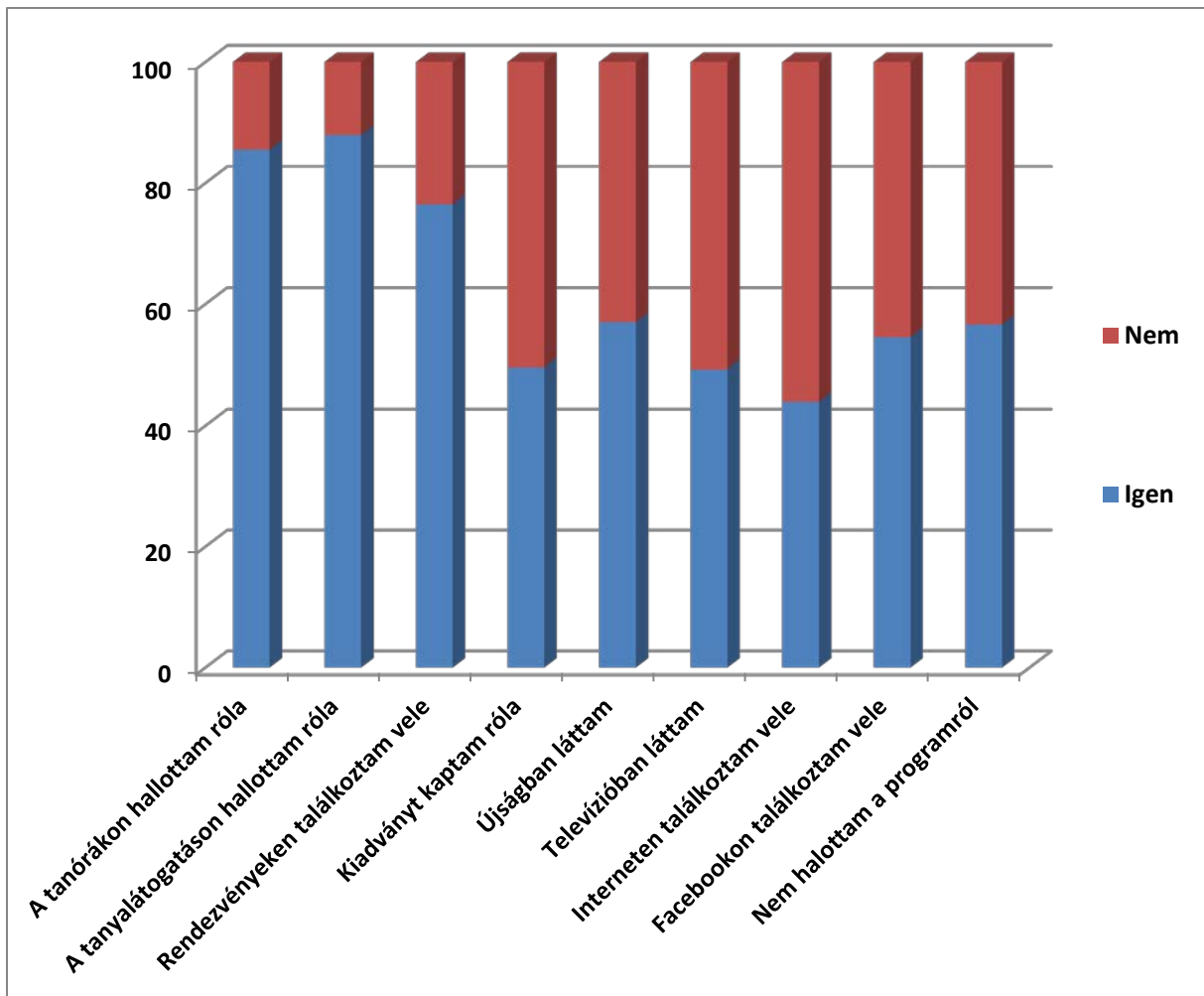
A válaszok alapján elmondható, hogy a tanulók 70%-a jobban figyel a környezetére, 52% jobban figyel arra, hogy helyi terméket fogyasszon, 48%-nak fontosabb lett, hogy a fenntarthatósági szempontoknak jobban megfelelő csomagolású termékeket vásároljon, 46% kevesebb vizet pocsékol el, 41% sűrűbben használja a szelektív hulladékgyűjtőket, és a megkérdezett tanulók 41%-át általánosságban jobban érdekli a természet- és a környezetvédelem (11. ábra).

12. ábra: A környezet megóvása érdekében a legfontosabb tennivalók a megkérdezettek véleménye alapján

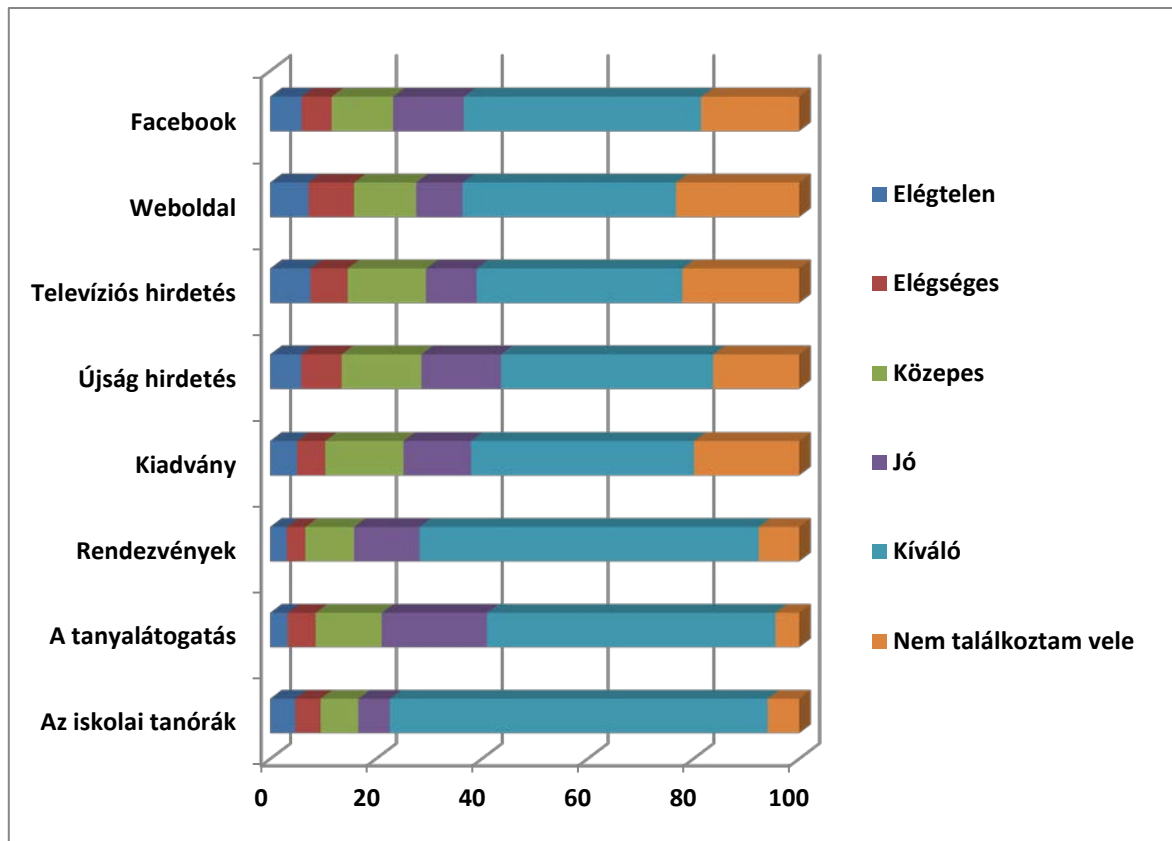
„Gondolkodj globálisan, cselekedj lokálisan” – tartja a szállóigévé vált mondás, mely teljes mértékben igaz a kutatásban résztvevőkre is. Egy ember szemléletváltása kevés, hogy vissza tudjuk fordítani a környezetszennyezés miatt elindult a bolygó egészére nézve káros folyamatokat, de ha a szemléletváltást segítő programok, kampányok közösségi szinten erősítik a környezettudatosságot, abban az esetben emberek milliói tudnának változtatni az életmódjukon, mely már számottevően tudná pozitív irányba befolyásolni jelenlegi környezeti helyzetünket. A megkérdezettek 80,4%-a úgy gondolja azzal tudna a legtöbbet tenni környezetünkért, hogyha tudatosan fogyasztana, 66% szívesen részt venne hulladékgyűjtő akciókban, 65% szerint pedig a legnagyobb szennyezőknek kellene tenniük valamit (12. ábra).

„Zöldmezőtúr” címmel egy olyan programot indítottunk el a városban, amely interaktív, információs felületeken és előadásokon keresztül könnyedén és játékos formában elő tudja segíteni, hogy az oktatási intézményekben járó tanulók minél jobban elsajátítsák a fenntartható életmódot és a természet- és környezetvédelem alapjait.

13. ábra: A megkérdezettek tájékozottsága a "Zöldmezőtúr" programmal kapcsolatban

A megkérdezettek 85,5%-a a tanórákon, 87,9%-a a tanyalátogatáson, 76,5%-a a rendezvényeken találkozott a „Zöldmezőtúr” elnevezésű programsorozattal. 56,9% az újságban, míg 54% a program facebookos felületén tud információkat gyűjteni és bekapcsolódni a rendezvénysorozatba. Sajnos a válaszadók 56,6%-a nem hallott még a térségben egyedülálló a természet értékeit és a fenntartható fejlődést népszerűsítő programsorozatról (13. ábra). Ez annak ellenére sajnálatos, hogy mind a korábbi válaszokból látható, mind pedig a pedagógusok tájékoztatásából egyértelmű, hogy ismerniük kellene a programsorozatot. Valószínűsíthető, hogy a válaszadás felszínessége okozza ezt az ellentmondást.

14. ábra: A megkérdezettek véleménye a "Zöldmezőtúr" programról az egyes információs felületeket és rendezvényeket tekintve

Kutatásunk utolsó kérdésénél azt kérdeztük meg a válaszadóktól, hogy értékeljék a „Zöldmezőtúr” egyes programelemeit. Általánosságban el lehet mondani, hogy a válaszadók 70%-nak tetszettek a programelemek, melyek érdekesnek, figyelemfelkeltőnek, látványosnak és szórakoztatónak bizonyultak (14. ábra).

6. Összefoglalás

A hatásvizsgálati eredmények összegzéseképp elmondható, hogy a program elején megfogalmazott fenntarthatósági problémákra irányuló szemléletformáló kampány az elsődleges célcsoport körében hatásosnak bizonyult. Az attitűdváltozás mérhető, a környezeti tudatosság erősödött. A kampány leghatékonyabb elemei az interaktív tanórák voltak, a bevont fiatalok a megszerzett ismereteknek köszönhetően életmódbeli változásokat is eszközöltek mindennapjaikban.

A tájékoztatás és az információk naprakész elérhetősége kulcsfontosságú e tématerület esetében. Minden évben három Magyarországnyi esőerdő tűnik el a Földről, minden negyedik emlősfajt és minden nyolcadik

madárfajt a kihalás veszélye fenyeget. Ha a jelenlegi levegőszennyezési tendencia folytatódik – dacára a Kiotói Jegyzőkönyvnek – akkor az évszázad végére a Föld átlaghőmérséklete 4 fokkal, a tengerek vízszintje pedig 1,6 méterrel lesz magasabb, mint napjainkban. Komoly katasztrófák következhetnek be, melyek miatt az emberiség komoly árat fog fizetni, ezért elengedhetetlen, hogy a felnövekvő generációk környezettudatos módon, a fenntartható fejlődést szem előtt tartva éljenek és gazdálkodjanak.